

بررسی درس سوم عربی دوازدهم انسانی - حسن اسدی و زینب کسمائی

الدَّرْسُ الثَّالِثُ

﴿ فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَئِنَّ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ... ﴾

«پس به (برکت) رحمتی از سوی خدا با آنان نرمخو شدی و اگر تندخو و سنگدل بودی، بی گمان از اطرافت پراکنده می شدند.»

ما زائده - رحمة: مجرور بحرف جر - من الله جار و مجرور - لَئِنَّ: فعل و فاعله ت بارز - لهم: جار و مجرور - لو: حرف شرط (غیر عامل) - كنت: فعل شرط و اسمه ت بارز - فظًا: خبر فعل ناقص مفرد و منصوب - غليظ: خبر دوم - القلب: مضاف اليه - لام: تأكيد - انفضوا: جواب شرط و فاعله و بارز - من حول: جار و مجرور - ك: مضاف اليه

جواب شرط در لو بصورت ماضی استمراری ترجمه می شود.

ثلاثٌ قِصَصٍ قَصِيْرَةٍ (بِتَصْرُفٍ): سه داستان کوتاه (با تصرّف)

۱. إِحْتِرَامُ الْأَطْفَالِ : احترام کودکان

ذَاتَ يَوْمٍ كَانَ رَجُلٌ جَالِسًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ (ص) وَ بَعْدَ لَحْظَاتٍ جَاءَ ابْنُهُ وَ سَلَّمَ عَلَيَّ النَّبِيِّ (ص) ثُمَّ رَاحَ نَحْوَ وَالِدِهِ فَاقْبَلَهُ الْأَبُ وَ أَجْلَسَهُ عِنْدَهُ.

روزی از روزها مردی نزد پیامبر نشسته بود و بعد از لحظاتی پدرش آمد و به پیامبر (ص) سپس به سوی پدرش رفت پس پدر او را بوسید و او را نزد خودش نشانید.

ذات: قید زمان - يوم: مضاف اليه - كان: فعل ناقص - رجل: اسم کان و مرفوع - جالساً: خبر کان مفرد و منصوب - عند: قید مکان - رسول: مضاف اليه و مجرور - الله: مضاف اليه و مجرور - بعد: قید زمان - لحظات: مضاف اليه - جاء: فعل و فاعله ابن (اسم ظاهر) - ه: مضاف اليه - سلم: فعل و فاعله هو مستتر - على: حرف جر النبي: مجرور بحرف جر - ثم: حرف عطف (جهت اطلاع) - راح (= ذَهَبَ): فعل و فاعله هو مستتر - نحو: قید - والد: مضاف اليه - ه: مضاف اليه - قبل: فعل و فاعله الأب " اسم ظاهر " - ه مفعول به - أجلسه عنده: معطوف " أجلس فعل و فاعله هو مستتر - ه: مفعول به " - عند: قید مکان - ه: مضاف إليه

جاء = أقبل - أتى

فَرِحَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) مِنْ عَمَلِهِ وَ بَعْدَ قَلِيلٍ جَاءَتْ بِنْتُهُ وَ سَلَّمَتْ عَلَيَّ النَّبِيِّ (ص) ثُمَّ رَاحَتْ نَحْوَ وَالِدِهَا. أَمَّا الْوَالِدُ فَلَمْ يُقْبَلْهَا وَ لَمْ يُجْلِسْهَا عِنْدَهُ. فَانزَعَجَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) حِينَ رَأَاهُ لَمْ يُقْبَلْ إِلَّا ابْنَهُ وَ قَالَ:

فرستاده خدا از کارش شاد شد و بعد از مدتی دخترش آمد و به پیامبر(ص) سلام کرد سپس به سوی پدرش رفت. ولی پدر او را نپذیرفت و نزد خودش اورانشانید. پس فرستاده خدا(ص) ناراحت شدهنگامیکه او را دید که فقط پسرش را بوسید و گفت:

فرح: فعل - رسول: فاعل - الله: مضاف اليه - من عمل: جار و مجرور - ه: مضاف اليه

بعد: قید زمان - قليل: مضاف اليه - جاءت: فعل - بنت: فاعل - ه: مضاف اليه - سلمت: فعل و فاعله هي مستتر - على النبي: جار و مجرور - ثم: حرف عطف - راحت (= ذهبت) : فعل و فاعله هي مستتر - نحو: قید - والد: مضاف اليه - ها: مضاف اليه

سَلَّمَتْ (على) : فعل ماضٍ ، للغائبه ، مزيد ثلاثي بزيادة حرف واحد من باب تفعيل ، مبني ، متعدّد ، مبني للمعلوم - مبني

لم + مضارع : ماضى منفى ساده يا نقلى - يُقْبَلُ : فعل مجزوم بالسكون و فاعله هو مستتر - ها : مفعول به - يُجَلِسُ : فعل مجزوم و فاعله هو مستتر - ها : مفعول به - عند: قيد مكان - ه : مضاف إليه - انزعج: فعل - رسول: فاعل مرفوع بالضمّة - الله : مضاف إليه - قال: فعل و فاعله هو مستتر

انزعج: فعل ماضٍ - للغائب - مزيد ثلاثي بزيادة حرفين من باب انفعال - لازم - معلوم - مبني

لِمَ تَفَرَّقُ بَيْنَ أَطْفَالِكَ؟! برای چه بین فرزانت فرق می گذاری؟

- لِمَ تَفَرَّقُ بَيْنَ أَطْفَالِكَ؟! : مفعول به (جهت اطلاع) - لِمَ: جارّ و مجرور (حرف جرّ + ماى استفهام) - تَفَرَّقُ: فعل و فاعله أنت مستتر - بَيْنَ: قيد - أَطْفَالِكَ: مضاف إليه - ك: مضاف إليه

نَدِمَ الرَّجُلُ وَ أَخَذَ يَدَ بِنْتِهِ وَ قَبَّلَهَا وَ أَجْلَسَهَا عِنْدَهُ. مرد پشیمان شد و دست دخترش گرفت و او را بوسید و نزد خودش نشاند.

نَدِمَ: فعل - الرَّجُلُ: فاعل - أَخَذَ: فعل و فاعله هو مستتر - يَدَ: مفعول به - بِنْتِ: مضاف إليه - ه : مضاف إليه - قَبَّلَ: فعل و فاعله هو مستتر - ها : مفعول به - أَجْلَسَ: فعل و فاعله هو مستتر - ها : مفعول به - عند: قيد مكان - هُ : مضاف إليه

۲- الشَّيْمَاءُ بِنْتُ حَلِيمَةَ: شيماء دختر حليمه

كَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ (ص) أُخْتُ مِنَ الرَّضَاعَةِ اسْمُهَا الشَّيْمَاءُ. فرستاده خدا(ص) خواهری شیری داشت که نامش شيماء بود.

كانت: فعل ناقص - لرسول : خبر مقدم " شبه جمله " - الله : مضاف اليه - أُخْتُ (جمعها : أخوات) : اسم كانت مؤخّر - من الرضاعة : جارّ و مجرور - اسمها الشيماء : جمله وصفيه برای أُخْتُ " اسم : مبتدا - ها : مضاف اليه - الشيماء : خبر مفرد "

كان + ل : داشت

كانت: فعل ماضٍ من الأفعال الناقصة - للغائبه - مجرّد ثلاثي - مبنيّ (توجه : افعال ناقصه در بحث لازم يا متعدّد و معلوم يا مجهول جائي ندارند - و در قسمت نقش كلماتى از قبيل فاعله ، نائب فاعله ، مفعوله غلط هستند و به جای آنها اسمه و خبره می گوئيم)

الشيماء: اسم - مفرد - مؤنث - معرفه (اسم علم) - معرب

كَانَتْ الشَّيْمَاءُ تَحْضُنُ النَّبِيَّ (ص) صَغِيرًا وَ تَلَاعِبُهُ وَ تَقُولُ:

شيماء پیامبر (ص) را در حالیکه کودک بود در آغوش می گرفت و با او بازی می کرد و می گفت:

كانت : فعل ناقص - الشيماء : اسم كانت - تحضن : فعل و فاعله هي مستتر " خبر كانت بصورت جمله " - النبيّ: مفعول به - صغيرا: حال - تلاعب : فعل و فاعله هي مستتر - ه : مفعول به - تلاعبه : معطوف - تقول : فعل و فاعله هي مستتر " معطوف "

يا رَبَّنَا اَبْقِ لَنَا مُحَمَّدًا حَتَّى اَرَاهُ يافِعًا وَ اَمْرَدًا

پروردگارا! برای ما محمد را نگهدار تا او را نوجوان و کم سن و سال ببینم

رَبّ : منادا مضاف و منصوب - نا: مضاف إليه - أبقِ : فعل و فاعله أنت مستتر (در تحلیل صرفی باب إفعال أَبَقِيَ يُبْقِي أبقِ إبقاء)
- محمدا : مفعول به - أرا: فعل منصوب و فاعله أنا مستتر - ه : مفعول به - يافعا : حال - أمردا : معطوف

كَانَ النَّبِيُّ (ص) شَدِيدَ التَّعَلُّقِ بِهَا فِي الطُّفُولَةِ؛ فَمَرَّتِ الْأَيَّامُ وَ فِي غَزْوَةِ حُنَيْنٍ فِي السَّنَةِ الثَّامِنَةِ بَعْدَ الْهَجْرَةِ وَقَعَتِ الشِّيمَاءُ أُسِيرَةً
بِيَدِ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَتْ لَهُمْ: « إِنِّي لِأُخْتِ النَّبِيِّ (ص) مِنَ الرِّضَاعَةِ...»

پیامبر خدا (ص) در کودکی بسیار به او وابسته بود؛ پس روزها گذشت و در جنگ حنین در سال هشتم بعد از هجرت شیما به دست مسلمانان اسیر شد. پس به آنها گفت: « بی شک من خواهر شیری پیامبر هستم.»

كان فعل ناقص ، النبي اسم كان مرفوع ، شديد خبر كان مفرد و منصوب ، التعلق مضاف اليه و مجرور ، بها جار و مجرور ، في الطفولة جارومجرور - مرّت: فعل و فاعله الأيام " اسم ظاهر " - في غزوة: جار و مجرور- حنين: مضاف اليه - في السنة: جار و مجرور - الثامنة: صفت (نعت) - بعد: قيد زمان - الهجرة: مضاف اليه - وقعت فعل و فاعله الشيماء اسم ظاهر ، الشيماء: فاعل و مرفوع ، اسيرة: حال مفرد و منصوب ، بيد جار و مجرور ، المسلمين مضاف اليه ، قالت فعل و فاعله هي مستتر ، لهم جارو مجرور - إنّ: حرف مشبّه بالفعل - ن: وقايه - ي: اسم إنّ - ل: تأكيد - أخت: خبر مفرد - النبي: مضاف اليه - من الرّضاعة: جار و مجرور

فَلَمْ يُصَدِّقُوا قَوْلَهَا فَأَخَذُوهَا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ (ص) فَعَرَفَهَا وَ أَكْرَمَهَا وَ بَسَطَ لَهَا رِدَاءَهُ ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَلَيْهِ وَ خَيَّرَهَا بَيْنَ الْإِقَامَةِ مَعَهُ
مُعَزَّةً أَوْ الْعُودَةَ إِلَى قَوْمِهَا سَالِمَةً رَاضِيَةً فَأَخْتَارَتِ الشِّيمَاءُ قَوْمَهَا فَأَعْتَقَهَا رَسُولُ اللَّهِ (ص) وَ أَرْسَلَهَا إِلَى قَوْمِهَا بِإِعْزَازٍ

سخنش راباور نکردند پس او را نزد پیامبر خدا بردند، اوراشناخت و او را گرامی داشت ردایش را برایش گستراند سپس او را نزد خودش نشاند و بین ماندن همراه او با عزت یا بازگشتن باسلامتی و خشنودی به سوی قومش به او اختیار داد پس شیما قومش را برگزید پس پیامبر خدا(ص) او را آزاد کرد و او را با عزت به سوی قومش فرستاد.

لم يصدقوا: فعل مجزوم بحذف نون و فاعله واو بارز - قول: مفعول به - ها: مضاف اليه - اخذو: فعل و فاعله واو بارز - ها: مفعول به - عند: قيد مكان - رسول: مضاف اليه - الله: مضاف اليه - عرف: فعل و فاعله هو مستتر - ها: مفعول به - أكرم: فعل و فاعله هو مستتر - ها: مفعول به - بسط: فعل و فاعله هو مستتر - لها: جار و مجرور - رداء: مفعول به - ه: مضاف إليه

* اكرم: فعل ماضى - للغائب - مزيد ثلاثى من باب افعال - بزيادة حرف واحد - مبنى - متعدّد - معلوم - / جملة فعلية - فاعله: هو مستتر ومفعوله: ها

أجلس: فعل و فاعله هو مستتر - ها: مفعول به - عليه: جار و مجرور - خيّر: فعل و فاعله هو مستتر - ها: مفعول به - بين: قيد - الإقامة: مضاف إليه - مع: قيد - ه: مضاف إليه - معزّة: حال - العودّة: معطوف به الإقامة - إلى قوم: جار و مجرور - ها: مضاف إليه - راضية: حال - اختارت (= انتخبت) : فعل و فاعله الشيماء اسم ظاهر - قوم: مفعول به - ها: مضاف اليه - ف: ف عطف - أعتق: فعل و فاعله رسول اسم ظاهر - ها: مفعول - به _ الله: مضاف اليه - أرسل: فعل و فاعله هو مستتر - ها: مفعول به - إلى قوم: جار و مجرور - ها: مضاف إليه - باعزاز: جار و مجرور

خيّر. فعل ماضى - للغائب - مزيد ثلاثى من باب تفعيل بزيادة حرف واحد (تكرر عين الفعل) - مبنى - متعدّد - معلوم

اختارت: فعل ماضى - للغائبة - ثلاثى مزيد من باب افتعال بزيادة حرفين (ا - ت) - متعدّد - معلوم - مبنى

فَأَسْلَمْتَ وَ دَافَعْتَ عَنْ أُخِيهَا وَ دَعَتِ قَوْمَهَا إِلَى الْإِسْلَامِ وَ بَيَّنَّتْ أَخْلَاقَ النَّبِيِّ (ص) لَهُمْ فَأَسْلَمُوا.

﴿ فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَئِنَّ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ ﴾

پس اسلام آورد و از برادرش دفاع کرد و قومش را به اسلام دعوت کرد و اخلاق پیامبر (ص) برایشان را آشکار کرد پس اسلام آوردند.

﴿پس به (برکت) رحمتی از سوی خداوند با آنان نرمخو شدی و اگر تندخو و سنگدل بودی، بی گمان از اطرافت پراکنده می شدند.﴾

أَسْلَمْتَ: فعل و فاعله هي مستتر - دافعت: فعل و فاعله هي مستتر - عن أخي: جار و مجرور - ها: مضاف إليه - دعت: فعل و فاعله هي مستتر - قوم: مفعول به - ها: مضاف إليه - إلى الإسلام: جار و مجرور - بيّنت: فعل و فاعله هي مستتر - أخلاق: مفعول به - النبي: مضاف إليه - لهم: جار و مجرور - أسلموا: فعل و فاعله و بارز

تحلیل صرفی: بیئت " بیئتفعل ماض للغایبه...ثلاثی مزید من باب تفعیل.... یک حرف زاید تکرار عین الفعل یا همان تشدید...متعدیمعلوم...مبنی "

۳- الْعَجُوزُ الْمُحْسِنُ: پیر نیکوکار

في يومٍ من الأيام شاهد « كِسْرَى أَنْوَشِرَوَانُ » فَلَحًا عَجُوزًا يَغْرِسُ فَسِيلَةَ جَوْزٍ فَتَعَجَّبَ وَ قَالَ:

كِسْرَى أَنْوَشِرَوَانُ در روزی از روزها کشاورزی پیر را دید که نهال گردویی می کاشت پس تعجب کرد و گفت:

في يومٍ: جار و مجرور - من الأيام: جار و مجرور - شاهد: فعل و فاعله كسرى " اسم ظاهر " - أنوشروان: بدل (جهت اطلاع) - فلاحا: مفعول به - عجوزا: صفت - يغرس: فعل و فاعله هو مستتر و الجملة فعلية و وصفية - فسيلة: مفعول به - جوز: مضاف إليه - تعجب: فعل و فاعله هو مستتر - قال: فعل و فاعله هو مستتر

تعجب: فعل ماضٍ - للغائب - مزید ثلاثی بزيادة حرفین من باب تفعّل - لازم - معلوم - مبنی

أَيُّهَا الْفَلَّاحُ أ تَأْمَلُ أَنْ تَعِيشَ حَتَّى تَأْكُلَ مِنْ ثَمَرِهَا؟! ای کشاورز آیا امید داری که زندگی کنی تا اینکه از میوه اش بخوری؟!

أي: منادای مفرد (نکره مقصوده) - ها: حرف تنبيه - الفلاح: تابع و مرفوع (جهت اطلاع) - أ: حرف پرسش _ تامل: فعل مرفوع و فاعله انت مستتر _ ان: حرف ناصب _ تعيش: فعل منصوب و فاعله انت مستتر - حتى: حرف ناصب _ تاكل: فعل منصوب و فاعله انت مستتر - من ثمر: جار و مجرور _ ها: م اليه

أَلَا تَعْلَمُ أَنَّهَا لَا تُثْمِرُ عَادَةً إِلَّا بَعْدَ عَشْرِ سَنَوَاتٍ؟! آیانی دانی که آن معمولاً میوه نمی دهد مگر بعد از ده سال؟!

أ: حرف استفهام - لا: حرف نفی - تعلم: فعل مرفوع و فاعله أنت مستتر - أن: حرف مشبه بالفعل - ها: اسم أن و منصوب محلا - لا: حرف نفی - ثمر: فعل مرفوع و فاعله هي مستتر " لا ثمر (خبر أن بصورت جمله فعلیه) - عادة: قيد - إلا: أداة حصر - بعد: قيد زمان - عشر: مضاف إليه - سنوات: مضاف إليه

فَقَالَ الْعَجُوزُ: غَرَسَ الْآخَرُونَ أَشْجَارًا فَنَحْنُ أَكْلْنَا مِنْ ثِمَارِهَا وَ نَحْنُ نَغْرِسُ أَشْجَارًا لِكَيْ يَأْكُلَ مِنْ ثِمَارِهَا الْآخَرُونَ.

پس پیرمرد گفت: دیگران درختانی را کاشتند و ما از میوه هایشان خوردیم و ما درختانی می کاریم تا اینکه دیگران از میوه هایشان بخورند.

قال: فعل - العجوز: فاعل و مرفوع " اسم ظاهر " - غرس: فعل - الآخرون: فاعل و مرفوع با واو " اسم ظاهر " - أشجاراً: مفعول به منصوب - نحن: مبتدا مرفوع محلاً - أكلنا: خبر بصورت جمله فعلیه " فعل و فاعله نا بارز - " من ثمار: جار و مجرور - ها: مضاف إليه - نحن: مبتدا - نغرس: فعل مرفوع و فاعله نحن مستتر و الجملة فعلیه و خبر - أشجاراً: مفعول به - لكي: حرف ناصب - يأكل: فعل منصوب بالفتحة - من ثمار: جار و مجرور - ها: مضاف إليه - الآخرون: فاعل و مرفوع با واو " اسم ظاهر "

ثمر: أثمار، ثمار / ثمرة: ثمرات

فَقَالَ أَنْوَشِرَوَانُ: أَحْسَنْتَ يَا شَيْخُ! وَ أَمَرَ أَنْ يُعْطَى لِلْفَلَّاحِ أَلْفَ دِينَارٍ.

انوشیروان گفت: آفرین ای پیرمرد! و دستور داد که به کشاورز هزار دینار بدهند.

قال: فعل - أنوشروان: فاعل " اسم ظاهر " - أحسنت: فعل و فاعله ت بارز - يا: حرف نداء - شيخ: منادای مفرد - أمر: فعل و فاعله هو مستتر - أن: حرف ناصب - يعطى: فعل و فاعله محذوف - الفلاح: نائب فاعل - ألف: مفعول به دوم - دینار: مضاف إليه

فَقَالَ الْفَلَّاحُ الْعَجُوزُ فَرِحًا: مَا أَسْرَعَ إِثْمَارَ هَذِهِ الشَّجَرَةِ! كِشَاوَرِزِ پِيرِ بَا شَادْمَانِي كُفْت: چِه سَرِيعِ اسْتِ مِيوِه دَادِنِ اَيْنِ دَرِخْتِ!

قال فعل و فاعله الفلاح اسم ظاهر و الجملة فعلیه ، الفلاح فاعل و مرفوع با ضمه ، العجوز صفت و مرفوع بتبعیت از الفلاح ، فرحا حال و منصوب - ما: ماى تعجب - أسرع: فعل تعجب و فاعله هو مستتر - إثمار: مفعول به (متعجب منه " قدیم ") هذه: مضاف إليه - الشجرة: مشار إليه

أثمار: جمع ثمر " میوه ها " إثمار: مصدر باب إفعال " میوه دادن "

فَأَعْجَبَ أَنْوَشِرَوَانَ كَلَامُهُ وَ أَمَرَ مَرَّةً ثَانِيَةً أَنْ يُعْطَى أَلْفَ دِينَارٍ آخَرَ.

سخن او مورد خوشایند انوشیروان قرار گرفت (سخن او انوشیروان را به شگفت آورد)

أعجب: فعل و فاعله کلام اسم ظاهر و الجملة فعلیه ، انوشروان: مفعول به و منصوب با فتحه ، کلام: فاعل و مرفوع با ضمه ، ه: مضاف الیه و مجرور محلاً ، أمر: فعل و فاعله هو مستتر و الجملة فعلیه ، مرة: قید ، ثانیه: صفت و منصوب بتبعیت از مرة - أن: حرف ناصب - يعطى: فعل و فاعله محذوف - الفلاح: نائب فاعل - ألف: مفعول به دوم - دینار: مضاف إليه - آخر: صفت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): يَا مَبْرُودُ خُذْ مِنْ ثَمَرِ ذَلِكَ الْغَرَسِ.

ما مِنْ رَجُلٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنْ الْأَجْرِ قَدْرَ مَا يَخْرُجُ مِنْ ثَمَرِ ذَلِكَ الْغَرَسِ.

«هیچ انسانی نیست که درختی بکاردمگر اینکه خداوند به اندازه ی آنچه از میوه ی آن نهال خارج می شود برای او از پاداش

بنویسد.»

ما: حرف نفی - من رجل : جار و مجرور (ما من رجلٍ = لا رجل) - یغرُسُ : فعل مرفوع و فاعله هو مستتر - غرساً : مفعول به إلا : أداة حصر - كتب : فعل (فعل نمی تواند مستثنی باشد ، إلا + فعل حصر) - الله : فاعل - له : جار و مجرور - من الأجر : جار و مجرور - قدر : مفعول - ما : مضاف إليه (اسم موصول) - یخرج : فعل مرفوع و فاعله هو مستتر - من ثمر : جار و مجرور - ذلك : مضاف إليه - الغرس : مشاراإیه

هما یغرسانِ فسائلِ فی بدايةِ حیاتهما الجدیدة.

هما : مبتدا - یغرسان : خبر بصورت جمله " فعل مرفوع بثبوت النون و فاعله الف بارز - فسائل : مفعول به - فی بداية : جار و مجرور - حیاة : مضاف إلیه - هما : مضاف إلیه - الجدیدة : صفت

الْمُعْجَم

<p>الْعَوْدَةُ : برگشتن = الرجوع غَرَسَ : کاشت الْغَرْسُ : نهال ، کاشتنِ نهال غَلِیْظُ الْقَلْبِ : سنگدل الْفَسِیْلَةُ : نهال « جمع : الْفَسَائِلُ » الْفَطُّ : تندخو لَاعَبَ : با ... بازی کرد لِئْتٌ : نرم شدی (ماضی : لَانَ ، مضارع : یَلِیْنُ) ما أَسْرَعُ : چه شتابان است! مَرٌّ : گذر کرد (مضارع : یَمُرُّ) الْمُعَزَّزُ : گرامی الْیَافِعُ : جوان کم سال، نوجوان</p>	<p>انْفَضَّ : پراکنده شد (مضارع : یَنْفُضُّ) الْجَوْزُ : گردو حَضَنَ : در آغوش گرفت خَیَّرَ : اختیار داد دَافَعَ : دفاع کرد دَعَتْ : مؤنث «دعا» (دعوت کرد) رَاحَ : رفت = ذَهَبَ الرِّدَاءُ : روپوش بلند و گشاد روی دیگر جامه ها الرِّضَاعَةُ : شیر خوارگی الْشَّیْخُ : پیرمرد ، پیشوا « جمع : الشُّیوخ » الْعَجُوزُ : پیرمرد ، پیرزن « جمع : الْعَجَائِزُ »</p>	<p>أَبَقَ : نگهدار (أَبَقَ ، یُبْقِی) = إِحْفَظُ الْإِنْمَارُ : میوه دادن أَثْمَرٌ : میوه داد اخْتَارَ : برگزید = اِتَّخَذَ (مضارع : یَخْتَارُ) أَعْتَقَ : آزاد کرد الإِعْزَازُ : گرامی داشتن « یاعزاز : با عدت » أَكْرَمَ : گرامی داشت = أَعَزَّ ، كَرَّمَ ، بَجَّلَ الإِقَامَةُ : ماندن الْأَمْرَدُ : پسر نوجوانی که سبیلش درآمده، ولی هنوز ریش در نیاورده است. أَمَلَ : امید داشت إِنزَعَجَ : آزرده شد</p>
---	---	---

حَوْلَ النَّصِّ

أ- أجب عن الأسئلة التالية مستعیناً بالنص.

- ما قالتِ السَّیْمَاءُ لِلْمُسْلِمِیْنَ حِیْنَ وَقَعَتْ فِی الْأَسْرِ؟ إِبْنُ أَخْتِ النَّبِیِّ مِنَ الرِّضَاعَةِ.
- كَمْ دیناراً أَمَرَ أَنُوشِروانُ أَنْ يُعْطِيَ لِلْفَلَّاحِ؟ ألف دینار
- مِنْ أیِّ شَیْءٍ انزَعَجَ رَسُولُ اللَّهِ (ص)؟ انزعج من فعل الرجل لأنه فرّق بين طفليه.
- ماذا كان یَغْرِسُ الفَلَّاحُ العَجُوزُ؟ كان یغرس فسیله جوز.

۵. مَنْ قَبَّلَ الْوَالِدَ فِي الْبِدَايَةِ؟ قَبَّلَ الْوَالِدُ ابْنَهُ.

۶. مَنْ هِيَ الشَّيْمَاءُ؟ هي بنت حليلة و أخت النَّبِيِّ من الرِّضَاعَةِ.

ب- عَيِّنِ الصَّحِيحَ وَ الْخَطَأَ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ.

۱- لَوْ كَانَ النَّبِيُّ (ص) فَظًّا لَانْفَضَّ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِ. صحیح لو: حرف شرط غیر عامل - لانفَضَّ لام تأکید

۲- الْإِهْتِمَامُ بِغَرَسِ الْأَشْجَارِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ فَرْدٍ مِنَّا. صحیح

۳- كَانَ أَنْوَشِرَوَانُ أَحَدَ مُلُوكِ إِيْرَانَ قَبْلَ مِئَةِ سَنَةٍ. خطأ

۴- دَعَتِ الشَّيْمَاءُ قَبِيلَتَهَا إِلَى الْإِسْلَامِ بَعْدَ إِعْتَاْقِهَا. صحیح

۵- تُثْمِرُ شَجَرَةُ الْجَوْزِ بَعْدَ سَنَتَيْنِ عَادَةً. خطأ

۶- كَانَ النَّبِيُّ (ص) يُحِبُّ الْأَطْفَالَ. صحیح

إِعلموا - أسلوب استثناء

حضر الزملاء في صالة الامتحان إلا حامداً. جمله ی قبل از **إلا** مثبت است پس ۱۰۰ درصد استثناء دارد - **إلا**: أداة استثناء - حامداً:

مستثنى و منصوب - الزملاء: مستثنى منه در نقش فاعل و مرفوع

الزملاء حضروا في صالة الامتحان إلا حامداً. جمله قبل از **إلا** مثبت است پس استثناء دارد - **إلا**: أداة استثناء - حامداً: مستثنى و

منصوب - ضمير واو در حضروا یا الزملاء: مستثنى منه - الزملاء (طبق کتاب): مبتدا - حضروا: فعل و فاعله و بارز "خبر"

كلّ شيءٍ ينقص بالإنفاق إلا العلم. جمله قبل **إلا** مثبت است پس استثناء دارد - **إلا**: أداة استثناء - العلم: مستثنى و منصوب - كلّ

شيء: مستثنى منه (طبق کتاب) - كلّ: مبتدا - شيء: مضاف إليه - ينقص: خبر "فعل و فاعله هو مستتر"

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرَجِمَ مَا يَلِي ثُمَّ عَيَّنِ الْمُسْتَثْنَى وَ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ.

۱. ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ هر چیزی جز ذات او میراست. جمله قبل **إلا** مثبت هست پس قطعاً حصر ندارد. - **إلا**: أداة

استثناء- وجه: مستثنى و منصوب - كلّ شيء: مستثنى منه (سختگیرانه: كلّ) - كلّ: مبتدا - شيء: مضاف إليه

۲. ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾

پس فرشتگان همگی به جز ابلیس که سرکشی کرد و از کافران است (بود) سجده کردند. جمله قبل **إلا** مثبت هست پس قطعاً

حصر ندارد. - **إلا**: أداة استثناء- ابلیس: مستثنى و منصوب - الملائكة: مستثنى منه در نقش فاعل

۳. كُلُّ عَيْنٍ بِأَكْيَافِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْيُنٍ؛ عَيْنٌ سَهَرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَيْنٌ غُصَّتْ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ وَ عَيْنٌ فَاصَتْ مِنْ خَشْيَةِ

اللَّهِ.

هر چشمی در روز قیامت گریان است به جز ۳ چشم: چشمی که در راه خدا بیدار ماند و چشمی که بر محارم خدا فرو بسته شد و

چشمی که از پروای خدا لبریز شد. جمله قبل **إلا** مثبت هست پس قطعاً حصر ندارد. - **إلا**: أداة استثناء- ثلاث: مستثنى و منصوب

- كلّ عين : مستثنى منه (سختگیرانه : كلّ) - كلّ : مبتدا - عين : مضاف إليه - سهرت (فاعله هي مستتر) ، غَضَّت (فاعله هي مستتر) ، فاضت (فاعله هي مستتر) همگی جمله ی وصفیه هستند.

4. كُلُّ وَعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءَ الْعِلْمِ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ بِهِ.

هر ظرفی با چیزی که در آن قرار داده شد تنگ می شود به جز ظرف علم چرا که آن گشاد می شود. جمله قبل اِلَّا مثبت هست پس قطعاً حصر ندارد. - اِلَّا : أداة استثناء- وعاء : مستثنى و منصوب - كلّ وعاء: مستثنى منه (سختگیرانه : كلّ) - كلّ : مبتدا - وعاء : مضاف إليه

يضيق ≠ يتسع - وعاء : جمعه أوعية

5. كُلُّ شَيْءٍ يَرْحُصُ إِذَا كَثُرَ إِلَّا الْأَدَبَ فَإِنَّهُ إِذَا كَثُرَ غَلَا.

هر چیزی وقتی زیاد شد ارزان می شود به جز ادب؛ چرا که آن هرگاه زیاد شود گران می گردد. جمله قبل اِلَّا مثبت هست پس قطعاً حصر ندارد. - اِلَّا : أداة استثناء- الأدب : مستثنى و منصوب - كلّ شيء: مستثنى منه (سختگیرانه : كلّ) - كلّ : مبتدا - شيء : مضاف إليه

6. لَا تَعْلَمُ زَمِيلَاتِي اللُّغَةَ الْفَرَنْسِيَّةَ إِلَّا عَطِيَّةَ.

هم کلاسی های من به جز عطیه زبان فرانسوی نمی دانند. جمله قبل اِلَّا منفی هست پس احتمال حصر یا استثناء وجود دارد. - اِلَّا : أداة استثناء- عطية : مستثنى و منصوب - زميلات : مستثنى منه در نقش فاعل

7. حَلَّ الطَّلَابُ مَسَائِلَ الرِّيَاضِيَّاتِ إِلَّا مَسْأَلَةً.

دانش آموزان مسائل ریاضی را به جز یک مساله حل کردند. جمله قبل اِلَّا مثبت هست پس احتمال حصر وجود ندارد. - اِلَّا : أداة استثناء- مسألة : مستثنى و منصوب - مسائل : مستثنى منه در نقش مفعول به

۱- سَهَرَ : بیدار ماند ۲- غَضَّ عَيْنَهُ : چشم بر هم نهاد ۳- فَاصَّ : لبریز شد ۴- الْخَشْيَةَ : پروا

۵- الْوِعَاءَ : ظرف ۶- ضَاقَ : تنگ شد ۷- اتَّسَعَ : فراخ شد ۸- رَحُصَ : ارزان شد ۹- غَلَا : گران شد

یک نکته در ترجمه:

هنگامی که پیش از «إِلَّا» جمله منفی آمده و مستثنیٰ مِنْهُ ذکر نشده باشد، می توانیم عبارت را به صورت مثبت و محصور (فقط ، تنها) نیز ترجمه کنیم؛ مثال:

ما شاهدتُ في المدرسةِ إِلَّا كاظماً. جمله منفی است پس احتمال حصر یا استثناء وجود دارد. - جمله مستثنى منه ندارد پس

قطعاً حصر است - اِلَّا : أداة حصر - كاظماً : - در جمله قبل از اِلَّا جای چه نقشی خالی است ؟ مفعول - پس اسم بعد از اِلَّا آن نقص را جبران می کند. كاظماً : مفعول به

در کتابخانه، تنها (فقط) كاظم را دیدم. در کتابخانه، { کسی } جز كاظم را ندیدم.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ ثُمَّ مَيِّزْ أُسْلُوبَ الْحَصْرِ مِنْ أُسْلُوبِ الْإِسْتِثْنَاءِ.

۱. ﴿ وَ مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ... ﴾

زندگی فرودین فقط بازی و سرگرمی است. منفی بودن عبارت اشاره دارد به اینکه می تواند استثناء یا حصر باشد - مرفوع بودن اسم بعد از **إِلَّا حصر را تأیید می کند**. - الحياة : مبتدا - الدنيا: صفت - **إِلَّا** : أداة حصر - لعبٌ : خبر مفرد و مرفوع با ضمه - لهوٌ : معطوف

۲. ﴿... لَا يَبْأَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾

از رحمت خدا فقط گروه کافر نا امید می شوند. جمله منفی است پس احتمال حصر و استثناء یکسان است. - جمله ی قبل از **إِلَّا** فاعل ندارد پس **إِلَّا** اداة حصر و القوم فاعل مرفوع با ضمه - الكافرون : صفت و مرفوع با واو فرعی نکته : اسم بعد از **إِلَّا** مرفوع باشد حتما حصر است.

۳. ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾

قطعاً انسان در زیان است به جز کسانی که ایمان آوردند و کارهای نیک انجام دادند... . جمله ی قبل از **إِلَّا** مثبت است پس قطعاً حصر نیست و الَّذِينَ در نقش مستثنی و منصوب محلاً - الإنسان : مستثنی منه در نقش اسم **إِنَّ** - **آ** : لام تأکید - **فِي خُسْرٍ** : خبر **إِنَّ** بصورت شبه جمله - - **آمَنُوا** : فعل و فاعله و **بَارِزٌ** " جمله صله " - **عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ** : معطوف " **عَمِلُوا** : فعل و فاعله و **بَارِزٌ** - الصَّالِحَاتِ : مفعول به "

توجه:

عَمِل دو وجهی است. **عمل : کارکرد " لازم " أنا أعمل فى المصنع**. - **عمل : انجام داد " متعدی " أعمل بواجباتي**.

۴. حَصَرَ جَمِيعَ الطُّلَابِ فِي صَالَةِ الْأَمْتِحَانَاتِ إِلَّا جَوَادًا.

تمام دانش آموزان به جز جواد در سالن امتحانات حاضر شدند. عبارت قبل از **إِلَّا** مثبت است پس حصر ندارد. **جواداً** : مستثنی و منصوب - **جميع الطلاب** : مستثنی منه (**طراح سخت گیر بود اسم اول " جميع " رو مستثنی منه بگیرد) - جميع** : فاعل - الطلاب : مضاف إليه

صَالَة = قَاعَة

۵. شَارَكْتُ فِي جَمِيعِ الْمُبَارِيَّاتِ إِلَّا كُرَّةَ الْمِنْصَدَةِ.

در همه ی مسابقات به جز تنیس روی میز شرکت کردم. جمله ی قبل از **إِلَّا** مثبت است پس حصر ندارد یعنی مستثنی منه مذکور است. **كُرَّة** : مستثنی و منصوب - **جميع المباريات** : مستثنی منه (در حالت سخت گیرانه : **جميع مستثنی منه) - جميع** : مجرور بحرف جر - **المباريات** : مضاف إليه

۶. قَرَأْتُ الْكِتَابَ التَّارِيخِيَّ إِلَّا مَصَادِرَهُ. مصادر = منابع

کتاب تاریخی را به جز منابعش خواندم. جمله ی قبل از **إِلَّا** مثبت است پس حصر ندارد یعنی مستثنی منه مذکور است. مصادِر: مستثنی و منصوب - کتاب تاریخی : مستثنی منه (سخت گیرانه : کتاب) - کتاب: مفعول به - تاریخی: صفت (نعت)

۷. **إِشْتَرَيْتُ أَنْوَاعَ الْفَاكِهَةِ إِلَّا الْأَنَانَاسَ.**

انواع میوه را به جز آناناس خریدم. جمله ی قبل از **إِلَّا** مثبت است پس حصر ندارد یعنی مستثنی منه مذکور است. **الأناناس**: مستثنی و منصوب - **أنواع الفاكهة**: مستثنی منه (سخت گیرانه : انواع) - **أنواع**: مفعول به - **الفاكهة**: مضاف إليه

نکات تکمیلی (در حدّ سؤالات کنکور)

عین ما فيه « الحصر » :

- ۱- لم نشاهد الأفلام من التلفاز **إِلَّا** ما يُفيدنا **منها**. بعد از **إِلَّا**، **من + ضمير (بعض + ضمير)** بیاید، استثناء است.
- ۲- ما سعدنا إلى الجبال المرتفعة **إِلَّا** الأقوياء **منّا**.
- ۳- ما أتذكّر من أيام طفولتي **إِلَّا** قصص أبي الجميلة. *
- ۴- لم تبلع **الأسماك** صغارها في هذا الفلم **إِلَّا** سمكة واحدة.

عین المستثنی منه محذوفاً:

۱. لا يُنير عقل الإنسان في حياته **شيءٌ** **إِلَّا** العلوم النافعة! قبل از **إِلَّا**، شيء و أحد بیاید معمولا استثناء است.
۲. لم يخلق الله في الطبيعة **إِلَّا** كلّ ما مفيد لجميع الكائنات! *
۳. لا تقتدى **بأحد** ليكون لنا أسوة مناسبة **إِلَّا** بالإنسان الكامل!
۴. لا يُحافظ أكثرُ الناس على صحتهم في الحياة **إِلَّا** قليلاً **منهم!**

عین ما ليس فيه « الحصر »:

۱. لا يُبيّن الصراط المستقيم و الدّين الحقّ **إِلَّا** الرّسل **المبشّرون!** بعد از **إِلَّا** اسم یا صفتش مرفوع باشد حصر است.
۲. ما أقام الوجهَ للدّين حنيفاً **إِلَّا** من لا يكوننّ من المشركين! **أقام الوجه للدّين حنيفاً غضنفر. فاعل - حصر**
۳. ما حمل الفأس لكسر الأصنام **إِلَّا** من اطمأنّ بعلمه! **حمل الفأس لكسر الأصنام غضنفر. فاعل - حصر**
۴. لا يتعلّم الدّرس **أحد** **إِلَّا** الذی كان من المستمعين! * قبل از **إِلَّا**، شيء و أحد بیاید معمولا استثناء است.

پس از **إِلَّا** اسم موصول بود اسم موصول و عبارت بعدش را حذف کنید و اگر عاقل بود غضنفر، غیر عاقل بود تافتون قرار بدهید.

عین المستثنی یختلف:

۱. لا تتساقط من أعیننا **إِلَّا** دموع الفرّح! * دموع: فاعل - حصر

۲. لا يُحْمَلُنَا اللَّهُ شَيْئًا إِلَّا مَا لَنَا طَاقَةٌ بِهِ!

قبل از **إِلَّا** ، شيء و أحد بیاید معمولا استثناء است.

۳. كان النَّاسُ يمشون بسرعة إِلَّا من في رجله ألم!

جمله ۳ و ۴ مثبت اند پس استثناء دارند.

۴. ذكرباتي من أيام سفری كلها جميلة إِلَّا واحدة منها!

بعد از **إِلَّا** ، مِنْ + ضمير (بعض + ضمير) بیاید، استثناء است.

أَلَا تَعْلَمُ أَنَّهَا لَا تُثْمِرُ عَادَةً إِلَّا بَعْدَ عَشْرِ سَنَوَاتٍ؟ حصر

بعد از **إِلَّا** - قید زمان و مکان بیاید به جمله ی قبل از **إِلَّا** نگاه می کنیم اگر معادل آن قید وجود داشت ، استثناء است و اگر نبود حصر دارد.

ما درس العقاد إِلَّا في المرحلة الابتدائية. حصر

بعد از **إِلَّا** جارّ و مجرور داریم به قبل **إِلَّا** نگاه می کنیم باید مشابه " في " در عبارت باشد اگر پیدا کردیم عبارت استثناء دارد اگر پیدا نکردیم حصر است.

لا يعتمد العاقل إِلَّا على نفسه. حصر

منفی ساز جمله و **إِلَّا** را حذف کنیم " يعتمد العاقل على نفسه " با یک جمله رُند برخورد می کنیم این تأیید کننده حصر است. ما شاهدتُ في المكتبة إِلَّا سعيداً.

ما + **إِلَّا** : حذف شاهدتُ في المكتبة سعيداً. رُند : حصر

ما ذهب التلاميذُ إلى صالة الامتحان إِلَّا سعيداً. استثناء بدون ما و **إِلَّا** جمله رُند نمی شود.

ما رأيت سعيدا إِلَّا وقت الغداء. حصر

ما رأيت سعيدا حيناً إِلَّا وقت الغداء. استثناء

وقت معادلش حيناً هست پس در این عبارت استثناء داریم

لم أذهب إلى تبريز إِلَّا قبل سنتين. حصر دارد چون قبل در عبارت پیش از **إِلَّا** معادل ندارد.

التمارين

التمرين الأول : بَحْثٌ عَنْ كَلِمَةٍ مُنَاسِبَةٍ لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ فِي مُعْجَمِ الدَّرْسِ.

۱. صَبِيٌّ قَبْلَ سِنِّ الْبُلُوغِ. أمرد

۲. جَعَلَهُ حُرّاً وَ أَخْرَجَهُ مِنَ الْعِبُودِيَّةِ. جعل : دو مفعولی - ه : مفعول به اول - حُرّاً : مفعول به دوم

۳. الرَّجُلُ أَوْ الْمَرَأَةُ الْكَبِيرَةُ فِي السَّنِّ. العجوز

فَعُولٌ : بين مذکر و مؤنث مشترک هست. امرأة صبور - رجل صبور

٤. قِطْعَةٌ مِنْ قُمَاشٍ يُلْبَسُ فَوْقَ الْمَلَابِيسِ كَالْعِبَادَةِ. الرِّدَاءِ

٥. ثَمَرَةٌ قِشْرُهَا صُلْبٌ وَ غَيْرُ صَالِحٍ لِلْأَكْلِ، يُكَسَّرُ لِتَنَاوُلِهَا. الجوز

التمرين الثاني: إقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ عَيِّنْ تَرْجِمَةَ الْكَلِمَاتِ الْحُمْرَاءِ.

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) فِي مَسْجِدٍ. كَانَ فِي الْمَسْجِدِ جَمَاعَتَانِ. جَمَاعَةٌ يَتَفَقَّهُونَ وَ جَمَاعَةٌ يَدْعُونَ اللَّهَ وَ يَسْأَلُونَهُ.

پیامبر خدا (ص) وارد مسجدی شد. دو گروه در مسجد بودند. گروهی **دانش فرا می گرفتند** و گروهی به درگاه خدا دعا می کردند و از او درخواست می کردند.

فَقَالَ: كَيْلَا الْجَمَاعَتَيْنِ إِلَى خَيْرٍ. أَمَّا هَؤُلَاءِ فَيَدْعُونَ اللَّهَ؛ وَ أَمَّا هَؤُلَاءِ فَيَتَعَلَّمُونَ وَ يُفَقِّهُونَ الْجَاهِلَ. هَؤُلَاءِ أَفْضَلُ. بِالتَّعْلِيمِ أُرْسِلْتُ. ثُمَّ قَعَدَ مَعَهُمْ.

پس (ایشان) فرمودند: **هر دو گروه** در راه خوبی هستند. اما اینها به درگاه خدا دعا می کنند، اما اینان دانش فرا می گیرند و نادان را **دانا می کنند** اینان برترند. (من) برای یاد دادن **برانگیخته شده ام**. سپس با آنها نشست.

وَ الْآنَ أَجِبْ عَمَّا يَلِي حَسَبَ النَّصِّ.

١. لِمَاذَا جَاءَتْ كَلِمَةُ «مَسْجِدٍ» فِي الْمَرَّةِ الْأُولَى بِدُونِ أَلٍ وَ فِي الْمَرَّةِ الثَّانِيَةِ مَعَ أَلٍ؟

النكرة تصبح معرفة عند التكرار

٢. مَا هُوَ نَوْعُ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ؟

التعليم : اسم ، مصدر باب تفعيل - الجاهل : اسم فاعل از ثلاثی مجرد - الأفضل : اسم تفضيل از ثلاثی مجرد

٣. أُكْتُبُ نَوْعَ هَذَيْنِ الْفِعْلَيْنِ وَ صَيغَتَهُمَا وَ بَابَهُمَا.

يتفقهونَ : فعل مضارع ، للغائبين ، ثلاثي مزيد باب تفعل بزيادة حرفين اثنيين ، لازم ، معلوم ، معرب

أُرْسِلْتُ : فعل ماضٍ ، للمتكلم وحده ، ثلاثي مزيد باب إفعال بزيادة حرف واحد (أ) ، متعدّد ، مجهول ، مبني

٤. أَعْرِبِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ:

اللَّهُ: مضاف إليه و مجرور - الله: مفعول به و منصوب - خَيْرٍ: مجرور بحرف جرّ - الجاهل: مفعول به و منصوب - أَفْضَلُ: خبر

٥- أُكْتُبُ مُتْرَادِفِ «جَلَسَ» وَ «بُعِثْتُ» وَ أَحْسَنُ» فِي النَّصِّ.

جلس = قعد - بُعثت = أُرْسِلْتُ - أَحْسَنُ = أَفْضَلُ

٦- أُكْتُبُ جَمَعَ التَّكْسِيرِ لِهَذِهِ الْأَسْمَاءِ: رَسُولٍ، جَاهِلٍ، أَفْضَلٍ وَ تَعْلِيمٍ

رسول " رُسُل " - جاهل " جُهال " - أفضل " أفاضل " - تعليم " تعاليم " تعليمات : جمع مؤنث سالم

بررسی متن تمرین دوم

الله : مضاف إليه - في المسجد : خبر كان مقدم " شبه جمله " - جماعتان : اسم كان مؤخر و مرفوع با الف فرعى

جماعتان: جماعة: بدل (جهت اطلاع) - جماعتان. (اتمام جمله) جماعة: مبتدا - جماعة: معطوف - الله: مفعول به - يسألون : فعل مرفوع بثبوت نون و فاعله و بارز ه : مفعول به

جماعتان: جماعة: بدل (جهت اطلاع) - جماعتان. (اتمام جمله) جماعة: مبتدا - جماعة: معطوف - الله: مفعول به - يسألون : فعل مرفوع بثبوت نون و فاعله و بارز ه : مفعول به

توجه : الدهر : مبتدا - يومان : خبر مرفوع با الف - يوم: بدل - لك : جار و مجرور - يوم : معطوف - عليك : جار و مجرور

كلا: مبتدا - الجماعتين : مضاف إليه و مجرور با ياء فرعى - إلى خير: خبر " شبه جمله " - خير: مجرور بحرف جر - الله: مفعول به - الجاهل: مفعول به - هؤلاء: مبتدا و محلا مرفوع - أفضل : خبر مفرد و مرفوع با ضمه - أرسلتُ : فعل و فاعله محذوف و نائب فاعله تُ بارز(أرسلتُ = بُعثتُ) - قَعَدَ : فعل و فاعله هو مستتر (قَعَدَ = جلس ≠ نهض ، قام) - هم : مضاف إليه

التمرین الثالث : عَيِّنِ الكَلِمَةَ الغَرِيبَةَ فِي كُلِّ مَجْمُوعَةٍ مَعَ بَيَانِ السَّبَبِ.

۱- الْيَافِعِ • أَلْسَابِ • الْأَمْرَدِ • الْعَجُوزِ • الْوَعَاءِ •

نوجوان - جوان - پسر بدون ریش - سالخورده - ظرف (وعاء : جمعه أوعية)

۲- الرَّصِيدِ • الرِّدَاءِ • الْفُسْتَانَ • الْقَمِيصِ • السَّرْوَالِ •

اعتبار (شارژ) - لباس بلند - لباس بلند زنانه - پیراهن (قمیص جمعه أقمصه - قُمصان) - شلوار

۳- الْأَفْرَاسِ • الْقَصِيرِ • الْكِلَابِ • الذُّئَابِ • الْأُسُودِ •

اسب ها - كوتاه - سگ ها (الكلاب مفرده الكلب) - گرگ ها (الذئاب مفرده الذئب) - شیرها (الأسود مفرده الأسد)

۴- الْإِخْوَةَ • الْأُمَّهَاتِ • الْأَجْدَادِ • الْأَبَارِ • الْأَخَوَاتِ •

برادران (الإخوة : جمع مكسر و مفرده الأخ و جمعه الآخر الإخوان) - الأمهات (مادران - جمع مؤنث سالم) - الأجداد (نیاکان - مفرده الجد) - الأبَار : چاه ها (مفرده البئر : مؤنث معنوی) - الأخوات : خواهران جمع مؤنث سالم و مفرده الأخت

۵- الْقِشْرَ • الْفِطْرَ • الْجَذْعَ • الْعُصْنَ • الثَّمَرَ •

پوست (پوست بدن : جلد) - تند خو - تنه (جمعه الجذوع) - شاخه (جمعه الغصون و الأغصان) - میوه ، نتیجه (جمعه : الأثمار و الثمار)

۶- الْفُسْتُقَ • الْجَوْزَ • النَّوْمَ • الْعِنَبَ • التَّفَاحَ •

پسته (فسائيق) - گردو (أجواز) - خواب - انگور (أعناب) - سیب (تفاحات)

التمرین الرابع: ضَعِ الْمُتْرَادِفَاتِ وَ الْمُتَضَادَّاتِ فِي مَكَانِهَا الْمُنَاسِبِ

غَلَا - الشَّرَاءُ - اتَّسَعَ - قَدَّرَ - آلَاءُ - الصَّبِيَّ - رَاحَ - الْأَعْوَامَ - أَعْطَى - الرُّوحَ - صَارَ - الشَّمَالَ

النَّبِيْعَ - رَحُصَ - ذَهَابَ - السَّنِينَ - أَصْبَحَ - الرَّحْمَةَ - الْيَمِينَ - المَرَضَ - اسْتَطَاعَ - أَخَذَ - الْوَلَدَ - ضَاقَ

غلا (گران شد) ≠ رَحُصَ (ارزان شد) - الشَّرَاءُ (خریدن) ≠ النَّبِيْعَ (فروختن) - اتَّسَعَ (گسترده شد) ≠ ضَاقَ (تنگ شد) - قَدَّرَ = اسْتَطَاعَ (توانست) - الِّدَاءُ = المَرَضَ (بیماری) - الصَّبِيَّ = الْوَلَدَ (پسر) - رَاحَ = ذَهَبَ (رفت) - الْأَعْوَامَ = السَّنِينَ (سال ها) - أَعْطَى (داد) ≠ أَخَذَ (گرفت) - الرُّوحَ = الرَّحْمَةَ - صَارَ = أَصْبَحَ - الشَّمَالَ - الِّسَارَ (چپ: الیمین) ≠ الِّمِینَ (راست)

التمرین الخامس: أ- تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ:

تَقْتَرِحَنَّ: پیشنهاد می دهید	رَجَاءً، اقْتَرِحَنَّ: لطفا پیشنهاد دهید
تَبْتَعِدُ: دور می شوی	لا تَبْتَعِدْ: دور نشو (نهی)
تُسْرِعُ: می شتابی	أَسْرِعْ: بشتاب
يَعْتَذِرُ: پوزش می خواهد	أَعْتَذِرُ: پوزش می خواهم
قَاتِلْ: جنگید	لا يُقَاتِلْ: نباید بجنگد (نهی غائب)
اسْتَهْلَكَ: مصرف کرد	مَا اسْتَهْلَكْنَا: مصرف نکردیم
انْفَتَحَ: گشوده شد	لَمْ يَنْفَتِحْ: گشوده نشد، گشوده نشده است
تَظَاهَرَ: وانمود کرد	لا تَظَاهَرْ: وانمود نمی کنیم
تَوَكَّلْ: توکل کرد	سَتَتَوَكَّلْ: توکل خواهیم کرد
عَلَّمَ: آموزش داد	عَلَّمَنِي: به من آموزش بده (عَلَّمَ: فعل امر + نون وقایه + ي مفعول)
يَرْجِعُ: برمی گردد	لَنْ يَرْجِعَ: باز نخواهد گشت، هرگز باز نمی گردد - لن يَرْجِعَ = سوف لا يَرْجِعُ
يَنْجَحُ: موفق می شود	لَيَنْجَحْ: باید موفق شود (امر غائب)

ب- تَرْجِمِ الْأَسْمَاءَ:

كَبَّرَ: بزرگ شد	الأكابر: بزرگان الأكابر جمع تکسیر و مفرده الأكبر اسم تفضیل لزوما با تر یا ترین ترجمه نمی شود.
نَدِمَ: پشیمان شد	النَّادِمُونَ: پشیمان ها (اسم فاعل از ثلاثی مجرد)
عَمِلَ: کار کرد	المَعْمَلُ: کارگاه (اسم مکان از ثلاثی مجرد)

نَصَرَ: یاری کرد	المَنصُورات: یاری شدگان (اسم مفعول از ثلاثی مجرد)
شَجَّعَ: تشویق کرد	المُشَجَّعَة: تشویق کننده (اسم فاعل از باب تفعیل)
عَيَّنَ: مشخص کرد	المُعَيَّن: مشخص، تعیین شده (اسم مفعول از باب تفعیل)
اِحْتَفَلَ: جشن گرفت	الاحْتِفالات: جشن ها (مصدر باب افتعال)
اسْتَمَعَ: گوش فرا داد	المُسْتَمِعِينَ: گوش فرا دهندگان، گوش دهندگان (اسم فاعل از باب افتعال)
عَفَّرَ: آمرزید	العَفَّار: بسیار آمرزنده (اسم مبالغة)
لَعِبَ: بازی کرد	المَلَاعِب: بازیگاه ها، ورزشگاه ها (اسم مکان از ثلاثی مجرد)
صَغُرَ: کوچک شد	الصُّغْرَى: کوچکترین - فاطمة الصغرى " فاطمه کوچیکه "
دَرَّسَ: درس داد	التَّدْرِيس: درس دادن (مصدر باب تفعیل)

التمرین السادس: عَيَّنِ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ.

عَيَّنِ: فعل و فاعله أنتَ مستتر - المحلّ: مفعول به - الإعرابيّ: صفت (نعت) - للكلمات: جارّ و مجرور - الّتي: صفت - تحتها خطّ: جمله صله " تحتها: خبر مقدّم (ها: مضاف إليه) - خطّ: مبتدا مؤخّر "

۱- مُدَارَةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ. مداراة: مبتدا و مرفوع بالضمّة (مصدر باب مفاعلة) - النَّاسِ: مضاف إليه مجرور بالكسرة - نِصْفُ: خبر مفرد (اسم) و مرفوع بالضمّة - الإیمان: مضاف إليه و مجرور بالكسرة

۲- عَدُوٌّ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ صَدِيقٍ جَاهِلٍ. عدوّ: مبتدا و مرفوع بالضمّة - عاقِلٌ: صفت مفرد (اسم) و مرفوع بالضمّة - خَيْرٌ: خبر مفرد (اسم) و مرفوع بالضمّة - صَدِيقٍ: مجرور بحرف جرّ (جارّ) بالكسرة - جَاهِلٍ: صفت (نعت) و مجرور بالكسرة

۳- يَا حَبِيبِي، لَا تَقُلْ كَلِمًا إِلَّا الْحَقَّ أَبَدًا. يا: حرف نداء - حَبِيبٍ: منادای مضاف - ي: مضاف إليه و مجرور محلاً - لَا تَقُلْ: فعل مضارع للنهي و مجزوم بالسكون و فاعله أنتَ مستتر و الجملة فعلية - كَلِمًا: مفعول به و منصوب بالفتحة (مستثنى منه) - إِلَّا: حرف استثناء - الْحَقَّ: مستثنى و منصوب بالفتحة - أَبَدًا: قيد زمان

۴- أَلْعَلُّمُ فِي الصَّغَرِ كَالنَّقِيشِ فِي الْحَجَرِ. العلم: مبتدا و مرفوع بالضمّة - فِي الصَّغَرِ: جار و مجرور - كَالنَّقِيشِ: خبر بصورت شبه جمله (جار و مجرور) - الْحَجَرِ: مجرور بحرف جرّ بالكسرة

الصَّغَرُ متضادّ الكِبَر - الْحَجَرُ: الأحجار، الحجارة

۵- أَضَعُفُ النَّاسِ مَنْ ضَعُفَ عَنِ كِتْمَانِ سِرِّهِ. أضعفُ: مبتدا و مرفوع بالضمّة - النَّاسِ: مضاف إليه و مجرور بالكسرة - مَنْ: خبر مفرد (اسم) - اسم های موصول اگر در ترجمه به صورت کسی است که، کسانی هستند که، چیزی است که، ... بیایند حتما

خبر هستند.) - ضَعَفَ عن كتمان سرّه : جمله ی صله - ضَعُفَ : فعل و فاعله هو مستتر - كتمان : مجرور بحرف جر بالكسرة - سرّ: مضاف إليه و مجرور بالكسرة - ه : مضاف إليه و مجرور محلا

التمرین السابع : أ. اِنْحَتْ عَنِ الْأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ فِي مَا يَلِي.

(اسمِ الْفَاعِلِ وَ اسْمِ الْمَفْعُولِ وَ اسْمِ الْمُبَالَغَةِ وَ اسْمِ التَّفْضِيلِ وَ اسْمِ الْمَكَانِ)

۱. ﴿ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ ﴾ اسم مبالغة : أَمَّارَةٌ

۲. اِعْلَمَ بِأَنَّ خَيْرَ الْإِخْوَانِ أَقْدَمُهُمْ. اسم تفضيل : خير، أقدم

۳. أَكْبَرُ الْحَمَقِ الْإِغْرَاقُ فِي الْمَدْحِ. الإمام عليّ (ع) اسم تفضيل : أكبر

۴. اسم تفضيل : أَشَدُّ

۵. اسم مكان : مجلس - اسم فاعل : معلّم

۶. اسم فاعل : الظّالم - اسم تفضيل : أَشَدُّ - اسم مفعول : المظلوم

ب . اَعْرَبْ مَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِحَظِّ.

۱. النفس : اسم إنّ و منصوب بالفتحة -أَمَّارَةٌ : خبر أنّ مفرد و مرفوع بالضمّة ۲. خير: اسم أنّ و منصوب بالفتحة - الإخوان :

مضاف إليه و مجرور بالكسرة - أقدم : خبر أنّ مفرد و مرفوع بالضمّة ۳. أكبر: مبتدا و مرفوع بالضمّة - الحمق : مضاف إليه و مجرور

بالكسرة - الإغراق : خبر مفرد و مرفوع بالضمّة ۴. طلب: مبتدا و مرفوع بالضمّة - أَشَدُّ : خبر مفرد و مرفوع بالضمّة ۵. مجلس:

مجرور بحرف جر بالكسرة ۶. يوم: مبتدا و مرفوع بالضمّة - العدل : مضاف اليه و مجرور بالكسرة - أَشَدُّ : خبر مفرد و مرفوع

بالضمّة - يوم : مجرور بحرف جرّ بالكسرة - المظلوم : مجرور بحرف جرّ بالكسرة

به نام خدا

درس سوم عربی دوازدهم - در کنکور ۹۸ - ۹۹ - ۱۴۰۰

۱- «يكون للكتاب وقراءة الكتب دور مهم في ازدياد المعرفة و قوّة الفهم، و رُبّما يُغَيِّرُ أسلوبَ الحياة!»: هنر ۹۸

(۱) کتاب و کتاب خواندن نقشی مهم در ازدياد شناخت و قوّه درک دارد و باعث تغییرات در روش زندگی می شود!

(۲) برای کتاب و کتاب خوانی نقش مهمی است در زیادی معرفت و نیروی فهم و بسا که با آن روش زندگی تغییر کند!

(۳) برای کتاب و کتاب خواندن نقشی مهم در ازدياد معرفت و قوّه درک است و چه بسا روشهای زندگی را تغییر دهد!

(۴) کتاب و کتاب خوانی نقش مهمی در زیاد شدن شناخت و نیروی فهم دارد، و چه بسا روش زندگی را تغییر دهد!

۲- عین الصحیح:

هنر ۹۸

- ۱) غَضَّتْ عَيْنُهَا عَمَّا لَا يَرْضَى رَبُّهَا: چشمش را برهم نهاد از آنچه پروردگارش را راضی نمی کند!
- ۲) لَا يَضِيقُ وَعَاءُ الْعِلْمِ بَمَا جُعِلَ فِيهِ: ظرف علم به آن چیزی که در آن قرار داده شده، تنگ نمی شود!
- ۳) هُنَاكَ تَجَارِبُ أَنْفَعُ مِنْ كِتَابٍ قَرَأْتَهَا: آنجا تجربه هایی است که مفیدتر از کتابهایی است که آنها را می خوانیم!
- ۴) الْقِرَاءَةُ لَا تُغْنِينَا عَنِ الْفِكْرِ عَلَى مَرِّ حَيَاتِنَا: خواندن در طول زندگی ما، از اندیشه کردن غنی کننده تر نیست!

۳- عین الخطأ:

عمومی ریاضی خارج کشور ۹۸

هنر ۹۸

۴- «سقوط جوجه ها منظره بسیار ترسناکی است، ولی گریزی از آن نیست!»:

- ۱) السقوط للفراخ من المناظر المرعبة، ولكن لا يمكن الفرار منه!
- ۲) السقوط للأفراخ من مشاهد مرعبة كثيرًا، أمّا ليس فرار منه!
- ۳) سقوط الفراخ مشهد مُرعب جدًّا، ولكن لا فرار منه!
- ۴) سقوط أفراخ منظره مخوف كثيرًا، أمّا لا بُدّ منه!

۵- «إن الإنسان الذي يجد طعامًا مناسبًا لفكره ستصبح قدرته للفهم والعمل أكثر!»:

عمومی انسانی داخل ۹۸

- ۱) انسانی که غذای مفیدی را برای اندیشه خود بیابد نیرویش برای فهم و عمل، بیشتر شده است!
- ۲) انسانی که غذای مناسبی برای فکر خود می یابد نیرویش برای فهم و عمل، بیشتر خواهد شد!
- ۳) اگر انسان غذای مناسبی را برای اندیشه خود بیابد نیرویش برای فهم و عمل، بیشتر خواهد شد!
- ۴) انسان کسی است که غذای مفیدی را برای فکر خود یافته و نیرویش برای فهم و عمل، بیشتر شده است!

۶- «لا يترك من الأولاد والديهم إلا من يعتقد أنّهما ليسا بحاجة إليه و هما في صحّة!»:

عمومی انسانی داخل ۹۸

- ۱) فرزندان والدین خودشان را ترک نمی کنند مگر معتقد به این باشند که آنها در سلامتند و نیاز به او ندارند!
- ۲) از میان فرزندان فقط کسی والدین را ترک می کند که عقیده داشته باشد که آنان سلامتی دارند و نیازمند به او نیستند!
- ۳) تنها کسی در میان فرزندان پدر و مادر را ترک می کند که بر این عقیده باشد که آنان به او نیازمند نیستند و در سلامتند!

۴) از فرزندان فقط کسی پدر و مادرش را ترک می کند که معتقد باشد آنها به او نیاز ندارند و هردو در سلامت هستند!

۷- «من لم يجد الجنة على الأرض لن يحصل عليها في السماء، الجنة قريبة منا و لا وسيلة للوصول إليها إلا الأعمال الحسنة!»: اختصاصی انسانی خارج ۹۸

۱) هرکس بهشت را روی زمین نیابد آن را در آسمان نخواهد یافت، بهشت نزدیک ماست و فقط اعمال نیک وسیله رسیدن به آن است!

۲) کسی که بهشت روی زمین را نیافت آن را در آسمان نخواهد یافت، این بهشت در نزدیکی ماست و هیچ وسیله ای جز اعمال حسنه ندارد!

۳) هرکس بهشت روی زمین را پیدا نکرده، در آسمان هم پیدا نمی کند، بهشت در همین نزدیکی است و تنها اعمال حسنه وسیله رسیدن به آن است!

۴) کسی که روی زمین بهشت را پیدا نمی کند آن را در آسمان هم پیدا نمی کند، این بهشت نزدیک ماست و جز اعمال نیک هیچ وسیله ای برای وصول به آن نیست!

عمومی انسانی خارج کشور ۹۸

۸- عین الخطأ:

۱) قد دخلت آلاف الكلمات المعرّبة من اللّغات الأخرى في اللغة العربيّة!: هزاران کلمات معرّب از زبانهای دیگر به زبان عربی وارد شده است!

۲) من ظنّ أنّه قد فاز في الدّنيا بقول الكذب فهو الخاسر: کسی که گمان کند در دنیا با گفتار دروغ پیروز شده است، اوست زیانکار!

۳) إنّ السّمكات كانت تتساقط من السّماء على الأرض كقطرات الماء: ماهیان چون قطرات آب از آسمان بر زمین می افتادند!

۴) إنّ المتشائمين لا يحصلون من الحوادث إلاّ على تعبٍ: بدبینان، از حوادث فقط رنج را دریافت خواهند کرد!

اختصاصی معارف داخل ۹۸

۹- عین الصّحيح:

۱) ليس التفكّر إلاّ عبادة: تفکّر جز عبادت نیست!

۲) ليس الغضب إلاّ مفسدة: مفسده جز غضب نیست!

۳) لا يرحم ربّنا إلاّ من يرحم النّاس: پروردگارمان فقط رحم کننده به مردم است!

۴) لا مجتهدة بين صديقاتنا إلاّ أختك: فقط خواهر تو بین دوستانمان کوشا نیست!

عمومی انسانی داخل ۹۸

۱۰- «ما درختانی می کاریم تا دیگران از میوه های آنها بخورند!»: عین الصّحيح:

۲) نغرس نحن الأشجار لكي يأكل آخرون من ثمارها!

۱) نحن نغرس الأشجار حتّى من ثمراتها يأكل الآخرون!

۴) نحن نغرس أشجارًا لكي يأكل من ثمارها الآخرون!

۳) نغرس نحن أشجارًا حتّى آخرون يأكل من ثمراتها!

تجربی ۹۸

۱۱- عین ما فيه «الحصر»:

۲) ما سعدنا إلى الجبال المرتفعة إلاّ الأقوياء منّا!

۱) لم نشاهد الأفلام من التلفاز إلاّ ما يُفيدنا منها!

۴) لم تبلع الأسماك صغارها في هذا الفلم إلاّ سمكة واحدة!

۳) ما أتذكّر من أيّام طفولتي إلاّ قصص أبي الجميلة!

زبان خارجه ۹۸

۱۲- عین ما ليس فيه «الحصر»:

۲) ما أقام الوجهة للدين حنيفًا إلاّ من لا يكون من المشركين!

۱) لا يُبيّن الصراط المستقيم و الدين الحقّ إلاّ الرّسل المبشّرون!

۴) لا يتعلّم الدّرس أحد إلاّ الذي كان من المستمعين!

۳) ما حمل الفأس لكسر الأصنام إلاّ من اطمأنّ بعمله!

۱۳- عَيْنِ الْمُسْتَثْنَى يَخْتَلِفُ:

ریاضی خارج کشور ۹۸

- (۱) لا تَتَسَاقَطُ مِنْ أَعْيُنِنَا إِلَّا دُمُوعُ الْفَرْحِ!
(۲) لا يُحْمَلُنَا اللَّهُ شَيْئًا إِلَّا مَا لَنَا طَاقَةٌ بِهِ!
(۳) كَانَ النَّاسُ يَمْشُونَ بِسُرْعَةٍ إِلَّا مَنْ فِي رِجْلِهِ أَلَمٌ
(۴) ذِكْرِيَّاتِي مِنْ أَيَّامِ سَفَرِي كُلِّهَا جَمِيلَةٌ إِلَّا وَاحِدَةً مِنْهَا!

۱۴- عَيْنِ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ مَحذُوفًا:

عمومی انسانی خارج کشور ۹۸

- (۱) لا يُنْبِرُ عَقْلَ الْإِنْسَانِ فِي حَيَاتِهِ شَيْءٌ إِلَّا الْعِلْمُ النَّافِعَةُ!
(۲) لَمْ يَخْلُقِ اللَّهُ فِي الطَّبِيعَةِ إِلَّا كُلَّ مَا مَفِيدٌ لِجَمِيعِ الْكَائِنَاتِ!
(۳) لا تَقْتَدِي بِأَحَدٍ لِيَكُونَ لَنَا أُسْوَةٌ مَنَاسِبَةٌ إِلَّا بِالْإِنْسَانِ الْكَامِلِ!
(۴) لا يُحَافِظُ أَكْثَرَ النَّاسِ عَلَى صِحَّتِهِمْ فِي الْحَيَاةِ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ!

۱۵- «كَانَ ذَلِكَ الْعَالَمُ يُمِضِي أَوْقَاتَهُ بِالْمِطَالَعَةِ وَالدَّرَاسَةِ وَلا يَبْتَعِدُ عَنِ النَّشَاطِ لِحِظَةً عَلَى رِغْمِ الظُّرُوفِ الْقَاسِيَةِ!»: زَبَان ۹۹

- (۱) تمام وقت آن عالم در مطالعه و پژوهش می گذشت و با وجود شرایط سخت یک لحظه از فعالیت دور نمی شد!
(۲) آن دانشمند اوقات خود را به مطالعه و تحقیق می گذراند و با وجود شرایط سخت، لحظه ای از فعالیت دور نمی شد!
(۳) وقت آن دانشمند به مطالعه و تحقیق می گذشت در حالیکه علی رغم شرایط سخت لحظه ای از کار دور نمی شود!
(۴) آن عالم اوقاتش را در مطالعه و پژوهش می گذراند، در حالیکه علی رغم شرایط سخت حتی یک لحظه از کار دور نمی شود!

۱۶- « لا فَرَحَ يَتَعَلَّمُ الطَّيْرَانُ إِلَّا أَنْ يَقْذِفَ نَفْسَهُ مِنَ الْأَعْلَى إِلَى الْأَسْفَلِ! »:

عمومی انسانی ۹۹

- (۱) فقط جوجه ای پرواز کردن را یاد می گیرد که بتواند خود را از بالا به پایین بیندازد!
(۲) هیچ جوجه ای پرواز کردن را جز با پرتاب شدن خود از بالا بسمت پایین نمی آموزد!
(۳) هر جوجه ای فقط زمانی پرواز را می آموزد که خودش را از بالا بسمت پایین بیندازد!
(۴) هیچ جوجه ای نیست که پرواز یاد بگیرد مگر اینکه خودش را از بالا به پایین پرتاب کند!

۱۷- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

ریاضی ۹۹

- (۱) لَنْ تَكُونَ الْحَيَاةُ دُونَ نَقْصٍ وَلَكِنَّهَا جَمِيلَةٌ دَائِمًا: زَنْدُغِي رَا هَرْكَزْ بَدُونِ نَقْصٍ نَخَوَاهِي يَافَتْ وَلي هَمِيشَه زَبِاسْت!
(۲) ذَهَبْنَا إِلَى غَابَةِ وَرَأَيْنَا هُنَاكَ آيَاتِ رَبَّنَا الْكُبْرَى: بَه جَنْغَلِي رَفْتِيمِ وَ دَرِ آنْجَا نِشَانَه‌هَي پَروردگار بزرگمان را دیدیم!
(۳) طُوبَى لِمَنْ يَجْتَنِبُ الْكُذْبَ وَ إِن كَانَ لِلْمِزَاحِ: خُوشَا بَه حَالِ كَسِي كَه از دروغ گفتن دوری می‌کند، اگرچه برای مزاح باشد!
(۴) إِنَّ الْعَيْنَ لَا تَدُورُ فِي اتِّجَاهَيْنِ إِلَّا فِي بَعْضِ الْحَيَوَانَاتِ كَالْحِرْبَاءِ: چَشم بَعْضِي حَيَوَانَاتِ مِثْلِ حِرْبَاءِ دَرِ دُو جِهَتِ مَخْتَلَفِ مِي چَرخْد!

۱۸- عَيْنِ الْخَطَأِ:

تجربی ۹۹

- (۱) تَجْرِي مِيَاهُ السَّلَالِ مِنَ الْأَعْلَى إِلَى الْأَسْفَلِ مُتتَالِيَةً: آبهای آبخیز از بالا به پایین پشت سرهم جاری می شوند!
(۲) رَائِحَةُ مَاءِ الْمُسْتَنْقَعَاتِ كَرِيهَةٌ لِأَنَّهُ لَا يَتَحَرَّكُ: بوی آب مرداب ها نا خوشایند است زیرا حرکت نمی کند!
(۳) لا عَجَبَ فِي أَنْ نُؤَجِّلَ أَعْمَالَنا الْحَسَنَةَ: هیچ تعجبی نیست که در کارهای خوبمان عجله کنیم!

۴) لا يُغْرِقُ فِي الْمَدْحِ وَالذَّمِّ إِلَّا الْأَحْمَقُ : فقط احمق در ستودن و مذمت کردن اغراق می کند!

تجربی ۹۹

۱۹- عَيْنُ الصَّحِيحِ :

۱) التَّفَكُّرُ سَاعَتَيْنِ خَيْرٌ مِنَ الْعِبَادَةِ سَاعَاتٍ : مدت دوساعت فکر کردن بهتر از ساعاتی از عبادت است !

۲) الْعُقَلَاءُ لَا يَقْفُونَ مَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ: انسان های عاقل برچیزی که به آن علمی ندارند توقّف نمی کنند!

۳) إِنَّ النَّفْسَ الْمُطْمَئِنَّةَ لَا تَأْخُذُ اطْمَئِنَانَهَا إِلَّا مِنْ رَبِّهَا: نفس مطمئنّه آرامش از هیچ کس جز از خدا نمی گیرد!

۴) بعد أن فَكَّرَ لِحِطَاتٍ وَجَدَ الْمَأْمَنَ الَّذِي كَانَ قَدْ لَجَأَ إِلَيْهِ قَبْلَ هَذَا: بعد از اینکه لحظاتی فکر کرد محلّ امنی را که قبل از این به آن پناه برده بود ، یافت!

۲۰- «يَسْتَطِيعُ النَّاسُ أَنْ يَقْرُؤُوا مِنَ الْكُتُبِ مَا يُحِبُّونَهَا، إِلَّا مَنْ لَيْسَ لَهُمْ فَكْرٌ قَادِرٌ عَلَى تَمْيِيزِ الْمَسَائِلِ!»: مردم می توانند تجربی ۹۹

۱) از کتابها هرچه دوست می دارند بخوانند، جز کسانی که توانایی برای تشخیص امور ندارند !

۲) بخوانند هر آنچه را از کتابها که دوست دارند، مگر آنکه قدرت جدا کردن امور را نداشته باشند!

۳) از کتابها آنچه را دوست دارند بخوانند، مگر آنان که فکری قادر بر تشخیص مسائل نداشته باشند!

۴) کتابهایی را که دوست می دارند بخوانند، مگر اینکه نتوانند با فکر و توانایی مسائل را از یکدیگر جدا کنند!

۲۱- « عَلَيْنَا أَنْ نَسْتَفِيدَ مِنْ تَجَارِبِ النَّاجِحِينَ بِأَتَمِّهِمْ كَيْفَ وَاجْهُوا الصَّعُوبَاتِ وَ نَهَضُوا بَعْدَ السَّقُوطِ وَ اسْتَمَرُّوا عَلَى سُلُوكِهِمْ حَتَّى النَّجَاحِ»: ما باید از تجارب انسانهای موفق هنر ۹۹

۱) بهره ببریم به اینکه چطور با مشکلات روبرو شدند و بعد از افتادن برخاستند تا به راه خودشان تا موفقیت ادامه بدهند!

۲) استفاده کنیم که چگونه با سختیها روبرو شده اند و بعد از سقوط برخاسته اند و روش خود را تا پیروزی، ادامه داده اند!

۳) بهره مند شویم بدینگونه که با دشواریها چگونه مواجه می شوند و بعد از سقوط کردن برمی خیزند و بر رفتارشان تا پیروزی باقی مانده اند!

۴) استفاده نماییم که آنها با مشکلات چطور برخورد کرده اند و بعد از افتادن چگونه بلند شده اند و چگونه بر سلوک خود تا پیروز شدن باقی می مانند!

۲۲- « الْإِنْسَانُ لَا يُصَابُ بِأَمْرِ إِلَّا بِقَدْرِ طَاقَتِهِ، فَعَلَيْنَا أَنْ يَزِدَادَ إِيمَانُنَا لِأَنَّ اللَّهَ لَنْ يَتْرَكَ مُحِبِّيهِ!»: هنر ۹۹

۱) انسان فقط به اندازه توانش به امری دچار شده است، پس باید ایمانمان را زیاد کنیم زیرا خدا علاقمندانش را رها نخواهد کرد!

۲) انسان به اندازه توانش به امور دچار می شود، پس باید ایمانمان را زیاد کنیم زیرا خدا محبّان خود را هرگز ترک نمی کند!

۳) انسان به چیزی دچار نمی شود مگر به اندازه توانش، پس باید ایمانمان زیاد شود زیرا خدا دوستدارانش را رها نخواهد کرد!

۴) انسان هیچگاه بیش از توانش به خواسته ای دچار نمی شود، پس باید ایمانمان زیاد شود زیرا خدا هرگز محبوبان خود را رها نمی کند!

۲۳- « هُنَاكَ مِائَاتُ الطُّيُورِ تَبْنِي أَعْشَاشَهَا عَلَى جِبَالٍ ارْتِفَاعُهَا أَكْثَرُ مِنْ أَلْفِي مِثْرٍ وَ تَقْذِفُ أَفْرَاحَهَا مِنْهَا لِتَتَعَلَّمَ الطَّيْرَانُ!»: ریاضی خارج ۹۹

۱) صدها پرنده لانه های خود را بر بلندای بیش از دو هزار متر ، روی کوهها می سازند تا جوجه ها را از آنجا پرتاب کنند تا پرواز کردن بیاموزند!

۲) آنجا صدها پرنده است که آشیانه ها را بر کوههایی به بلندی بیشتر از دو هزار متر بنا کرده جوجه هایشان را از آنجا می پرانند برای اینکه پرواز کردن بیاموزند!

۳) آنجا صدها پرنده لانه هایشان را بر کوههایی که ارتفاعشان از دو هزار متر بیشتر است بنا می کنند و جوجه های خود را از آن می اندازند تا پرواز کردن را به آنها یاد بدهند!

۴) صدها پرنده وجود دارند که آشیانه های خود را بر کوههایی که ارتفاع آنها بیش از دو هزار متر است می سازند و جوجه هایشان را از آنجا پرتاب می کنند تا پرواز را یاد بگیرند!

۲۴- « لا تُسَجِّلْ صَدِيقَتِي المَجْدَةَ فِي دَفْتَرِهَا إِلَّا المَوْضوعاتِ الجَدِيدَةِ وَ المَهْمَةَ! »: عمومی انسانی ۹۹

- ۱) دوست تلاشگر فقط موضوعات جدید و مهم را در دفترش ثبت می کند!
- ۲) دوست تلاشگر من در دفترش ثبت نمی شود مگر موضوعات جدید و مهم!
- ۳) دوستم با تلاشش چیزی در دفترش ثبت نمی کند جز موضوعات جدید و مهم را!
- ۴) چیزی جز موضوعات جدید و مهم در دفتر دوستم که تلاشگر است ثبت نمی شود!

۲۵- عَيْنِ الخَطَا: عمومی انسانی ۹۹

- ۱) عندما نعرف كيف فشلنا نفهم كيف سننجح: هر زمان بدانیم چگونه شکست خوردیم، می فهمیم چگونه موفق خواهیم شد!
- ۲) لا شك أنك لا تخسر إلا إذا امتنعت عن المحاولة: شکی نیست که تو فقط زمانی که از تلاش خودداری کنی، زیان می بینی!
- ۳) إنَّ النَّجَاحَ لا یحتاج إلى الإقدام فقط، بل إلى الجسارة أيضًا: پیروز شدن فقط به قدمها احتیاج ندارد بلکه به جسارت نیز نیازمند است!
- ۴) من یکذب، لا یجد دَلِیلًا مُقنَعًا لإثبات قوله أبدًا: کسی که دروغ می گوید، هرگز برای ثابت کردن گفته خود دلیل قانع کننده ای نمی یابد!

۲۶- « یُحذِّرُ مَنْ یزرع العداوة من أَنَّهُ لن یَحصد إِلَّا الخسارة، فلیتنبه! »: عمومی انسانی خارج ۹۹

- ۱) به کسی که دشمنی می کارد هشدار داده می شود به اینکه او فقط خسارت درو خواهد کرد، پس باید آگاه باشد!
- ۲) به کسی که دشمنی را می کارد هشدار می دهیم به اینکه فقط خسارت درو خواهد کرد، پس باید او را آگاه کرد!
- ۳) به آنکه دشمنی را بکارد بیم داده می شود که درو نخواهد کرد جز زیان را، پس باید او را آگاه کرد!
- ۴) آنکه دشمنی بکارد بیمناک می شود که درو نمی کند مگر زیان را، پس باید متنبه باشد!

۲۷- عَيْنِ الصَّحِیح: ریاضی و تجربی خارج ۹۹

- ۱) الكتاب : بستان العالم يأخذ منه ثمراتٍ مختلفة!
- ۲) الحاجّ : یقصدہ الحُجَّاجُ فِي كلِّ عامٍ لِعِبادةِ اللّٰه!
- ۳) الصَّحْفِيّ: من یقرأ الصَّحِيفَةَ اليَوْمِيَّةَ كلَّ یومٍ صباحاً أو مساءً!
- ۴) الشَّرِشَف: نوع من القماشِ نستخدمه لتجفيف الوجه بعد غسله!

۲۸- عَيْنِ ما لیس فیهِ مفهوم الحصر: ریاضی ۹۹

۱) لا نأخذ إلى موقف التصليح إلا السيارة المعطلة! ۲) لا يستر الناس إلا ما يخافون من عواقب جهره!

۳) يتناول هذا المريض أنواع الفواكه إلا التفاح! ۴) لم تكن السلامة إلا بالذهن السليم!

۲۹- عَيْنِ الْمُسْتَثْنَى وَ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ اسْمِي مَكَان : اختصاصی انسانی داخل ۹۹

۱) وجدتُ مصادر جميع الكتب في المكتبة إلا مصدر هذا الكتاب!

۲) بنى المهندسون عُرفاً متعدّدة في هذه المدرسة إلا مخزناً للكتب!

۳) سافر السيّاحُ إلى كلّ المناطق في البلاد الأخرى إلا منطقة في الشرق!

۴) وصلنا إلى المطار متأخّرين لأنّ الشوارع كانت مزدحمة إلا الشارع الأخير!

۳۰- عَيْنِ مَا لَمْ يُذْكَرْ فِيهِ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ : اختصاصی انسانی خارج ۹۹

۱) تُحافظ طالباتُ مدرستنا على النّظم إلا واحدةً منهنّ!

۲) لم يحضر أصدقاؤني في الحفل إلا ثلاثة منهم!

۳) لا يُدبّي أبي في مزرعته إلا الطّيور الأهليّة!

۴) يهتمّ مواطنونا بنظافة البيّنة إلا قليلاً منهم!

۳۱- «الصدق كصحة الإنسان، لا يمكن أن تُدرك قيمته إلا عندما يُفقد!» : رياضی ۱۴۰۰

۱) صدق همان سلامتی انسان است، فقط زمانی که از دست برود قدر آن دانسته می شود!

۲) صداقت مانند سلامتی انسان است، تا زمانی که از دست نرود امکان ندارد ارزش آن درک شود!

۳) راستی همان صحت بدن انسان است، ارزشش درک نمی شود مگر آنگاه که آن را از دست بدهد!

۴) درستی همچون سلامت بدن انسان است، نمی توانی قدر آن را دریابی مگر زمانی که از دست برود!

۳۲- « في الحياة الفردية من الجميل جداً أن تجعل عدوك صديقاً، و الأجل ألا يتسع قلبك للعداوة!» : تجربی ۱۴۰۰

۱) در زندگی شخصی زیباست جداً که دشمنت، دوست گردد و زیباتر است که قلبت برای دشمن شدن، فراخ نگردد!

۲) بسیار زیباست که در زندگی شخصی، دشمن خود را دوست بگردانی، و زیباتر اینکه قلبت برای دشمنی فراخ نشود!

۳) بسیار زیباست که در زندگی شخصی دشمنت را، دوست قرار بدهی، و زیباتر اینکه قلب خود را برای دشمنت گسترده نکنی!

۴) زیباست که در زندگی شخصی از دشمن خود دوست بسازی، و زیباتر است که قلب خود را برای دشمن شدن، گسترش ندهی!

۳۳- عَيْنِ الْخَطَا : تجربی ۱۴۰۰

۱) لا تزولُ ظلماتُ الجهلِ إلا بمصايحِ العلم: تاریکیهای جهل فقط با چراغهای علم از بین می رود!

۲) ما إمتنعَ الطّفْلُ أن يأكلَ الطعامَ الَّذِي قد طبخته الأم: کودک امتناع نکرد غذایی را که مادر پخته، بخورد!

۳) تلقیبُ الآخرین بما یکرهون عملٌ قبیح: لقب دادن دیگران به آنچه ناپسند می دانند کار زشتی است!

۴) يُقَطِّعُ التَّوَاصِلُ بَيْنَ الْأَصْدِقَاءِ بِالْغَيْبَةِ وَالِاسْتِهْزَاءِ: ارتباط بین دوستان را غیبت و مسخره کردن قطع می کند!

۳۴- « عجائب الخلقه كثيرة، منها أنّ هناك أسماكًا لا تُضيء تحت البحار إلا بالضوء المضيء الذي تحت عيونها!»: عمومی انسانی ۱۴۰۰

۱) عجایب خلقت بسیار است، از جمله ماهیهای که فقط با نور تابناکی که در زیر چشم دارند زیر دریا را نورانی می کنند!

۲) عجایب زیادی در خلقت است، از جمله ماهیهای هستند که زیر دریاها را نورانی می کنند فقط با نوری که زیر چشمهایشان هست!

۳) شگفتیهای آفرینش بسیارند، از جمله ماهیانی هستند که فقط با نور روشنی بخشی که زیر چشمهایشان هست زیر دریاها را روشنی می بخشند!

۴) شگفتیهای بسیار در خلقت است. از جمله در ماهیانی است که زیر دریاها را روشنی نمی بخشند مگر با روشنائی نوری که زیر چشمهایشان موجود است!

تجربی ۱۴۰۰

۳۵- عین الصحیح عن المفردات:

۱) من تُولمه رِجله لا يقدر الصعود إلى القمّة. (جمع): رجال، قمم

۲) هواة كرة القدم يجتمعون في الملعب. (متضادّ): راغبون، ينتشرون

۳) هو من أهمّ الكُتّاب على رغم ظروفه القاسية. (مفرد): كتاب، ظرف

۴) بعد ذلك جاء بهدايا كثيرة فرفضها الملك. (المترادف): أتى بـ ، لم يقبل

رياضی و تجربی خارج ۱۴۰۰

۳۶- عین الصحیح عن المفردات:

۱) إنه قرأ آلاف الكتب و هو من أهمّ الكُتّاب. (مفرد) ← ألف - كاتب

۲) جاء بهدايا كثيرة و قبلها الفقير بسرور. (مترادف) ← أتى بـ - رفض

۳) كلّ وعاء يضيّق، بما جعل فيه إلا وعاء العلم. (متضاد) ← يتسع - الجاهل

۴) ذهبت إلى أستاذي مع صديقتي لنسأل سؤالات كثيرة (جمع) ← أساتذة - أصدقاء

هنر ۱۴۰۰

۳۷- عین الخطأ عن المفهوم:

۱) الأغنى: من يُغني الآخرين أكثر.

۲) غَنَى: قرأ شعرا بصوت فَرِح أو حَزِين.

۳) أغنى (شخصاً): جعله غنيّاً لا حاجة له.

۴) الغَنَى: ذو سعة من المال و لا يُساعد الآخرين.

رياضی و تجربی خارج ۱۴۰۰

۳۸- عین الخطأ عن المفهوم:

۱) الصّحفيّ: من يقرأ الصّحيفة اليوميّة دائماً!

۲) المُصحف: يُقال لكتابٍ كُتب فيه كلامٌ خاص!

۳) الصّحيفة: مجموعة من الأوراق التي تُنتشر يوميّاً! ۴) الصّحف: فيها أخبار متعدّدة و غيرها حسب سياسة الصحيفة!

تجربی ۱۴۰۰

۳۹- عین ما فيه الحصر:

۱) لا يقدر أحدٌ صعود الجبل المرتفع إلا الإنسان القويّ!

۲) ما نال هذا الشاعرُ الجوائزَ بعد إنشاده إلا جائزةً ثمينة!

٣) لا تُنْقَلُ إلى موقف تصليح السيارات إلا سِيارَة معْطَلَة! ٤) لا نشتري الفاكهة اليوم إلا نوعًا واحدًا منها و هو التَّفَاح!

هنر ١٤٠٠

٤٠- عَيْن ما لَيْس فيه الحصر:

- ١) لا تزيد التجارب في الحياة إلا معرفتنا بالأُمور!
٢) لا يُعْجِبني أحدٌ إلا المهاجم الذي يُسْجَل الهدف!
٣) لا يَسْتَطِيع صعودَ هذا الجبل المرتفع إلا الأشخاص الأقوياء! ٤) لا تَبَلَع سمكة السَّهْم إلا الحشرة التي تَسْقَط على سطح الماء!

رياضى و تجربى خارج ١٤٠٠

٤١- عَيْن أسلوب الاستثناء معناه الحصر:

- ١) ما إشتري والذي شيئًا من المتجر الكبير إلا نوعًا من الفاكهة!
٢) ما أعاني أحدٌ في مشاكل الحياة إلا الله الذي خَلَقني فيرحمني دائماً!
٣) ما شكر أكثر النَّاس نعمة الله عليهم إلا الذين يعرفون أنها من جانبه!
٤) ما استطاع أن يذهب إلى الحجّ هذا العام إلا الحجّاج الذين كانوا مستطيعين!

اختصاصى انساني ١٤٠٠

٤٢- عَيْن ما فيه الحصر (في المعنى):

- ١) لا يُحَسِّنُ إلينا أحدٌ إلا الذي يُحَسِّنُ إليه!
٢) لا تَأْكُلُ البوماتُ في المزرعة غذاءً إلا الفئران!
٣) لا تُسَبِّبُ الأمطارُ الحمضيةُ إلا التلوثُ في الهواء!
٤) لا يرى المتشائمُ شيئًا في كلِّ فرصة إلا الصُّعوبة!

اختصاصى انساني خارج ١٤٠٠

٤٣- عَيْن أسلوب الاستثناء معناه الحصر:

- ١) ما اهتَمَّ هذا الفيزيائيُّ في كشف هذه المادّة بالآخرين إلا عالمًا واحدًا!
٢) لم تُضَعَّف المشاكلُ عَزَمَ التلميذ في أداء جميع واجباته إلا الأخير!
٣) لا يَمْنَحُ المُحَسِّنُ ثروته لكلِّ مَنْ يدَّعي أنه يحتاج إليها إلا أسرته!
٤) لم يَكُنْ هدفُ نوبل من اختراع الديناميت إلا الإعمار و البناء!

زبان ١٤٠٠

٤٤- عَيْن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- ١) إِنَّ الإِمْتَحانات تُساعِدُ الطلابَ لِتَعَلُّمِ دُرُوسِهِم، فَليَعَلِّمُوا ذلك.
٢) لِلدُّلُفِينِ ذاكِرَةٌ قوِيَّةٌ و سَمْعُهُ يَفوقُ سَمْعَ الإنسانِ عَشْرَ مَرَّاتٍ.
٣) إِنَّ الكُتُبَ طَعامِ الفِكرِ، و لِكُلِّ فِكرٍ طَعامٌ، كَمَا تُوجَدُ أَطِعمَةُ لِكُلِّ جِسمٍ.
٤) في يَوْمٍ مِنَ الأَيامِ شاهَدَ المُعَلِّمُ جَماعةً مِنَ المُسافِرِينَ واقِفِينَ أمامَ مَسجِدِ القَرِبةِ.

كليد سؤالات

۱	۴	۱۲	۴	۲۳	۴	۳۴	۳
۲	۲	۱۳	۱	۲۴	۱	۳۵	۴
۳	۲	۱۴	۲	۲۵	۳	۳۶	۱
۴	۴	۱۵	۲	۲۶	۱	۳۷ غلط	۴ و ۱
۵	۲	۱۶	۴	۲۷	۱	۳۸	۱
۶	۴	۱۷	۳	۲۸	۳	۳۹	۳
۷	۱	۱۸	۳	۲۹	۱	۴۰	۲
۸	۴	۱۹	۴	۳۰	۳	۴۱	۴
۹	۱	۲۰	۳	۳۱	۲	۴۲	۳
۱۰	۴	۲۱	۲	۳۲	۲	۴۳	۴
۱۱	۳	۲۲	۳	۳۳	۴	۴۴	۱

کانال آموزش عربی حسن اسدی در تلگرام @asha0 اتساین آشا صفر